



ผลการวิจัยพบว่า ครูกะเทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องเผชิญกับบริบทและสถานการณ์ ทั้งจากกระบวนการทางสังคม มาตรฐานวิชาชีพครู ที่คาดหวังต่อการแสดงบทบาทความเป็นครู รวมถึงบริบทความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม จารีต และหลักปฏิบัติทางศาสนาในพื้นที่ โดยเฉพาะในสังคมมุสลิม ที่ส่งผลให้บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศถูกเบียดขับ ไม่สามารถแสดงออกซึ่งเพศวิถีและอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองได้ ดังนั้น การต่อรองและการสร้างพื้นที่ทางสังคมของครูกะเทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงมีความซับซ้อน ถูกกดทับ ต้องเร้นกายอยู่ในเงามืด เก็บกดซ่อนตัวตนและอัตลักษณ์ไว้ภายใน หาทางประนีประนอมและต่อรองเพื่อให้ตัวเองอยู่ในสังคมได้ เลือกรับบงกชตัวตน กลัวว่าจะต้องถูกขับออก จนกลายเป็นคนนอกสังคม ยอมโอนอ่อนทำตามสิ่งที่สังคมคาดหวัง และในขณะเดียวกัน ครูที่มีวิสัยทัศน์และคุณวุฒิสูง มีความมั่นคงทางอาชีพ สามารถแสดงออกซึ่งเพศวิถีของตนเองได้ กระบวนการสำคัญที่สุดในการต่อรองและสร้างพื้นที่ทางสังคม คือ การใช้โรงเรียนเป็นพื้นที่หลักเพื่อใช้ความรู้ความสามารถที่โดดเด่น เป็นใบเบิกทางไปสู่การยอมรับจากสังคม

**คำสำคัญ :** ครูกะเทย, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้, การต่อรองและการสร้างพื้นที่ทางสังคม

## Abstract

The objectives of this dissertation are to 1) study conditions of transgender teachers in the Southern border provinces and 2) investigate bargaining and social space creation of transgender teachers in the Southern border provinces. The research samples were 20 teachers who were born male but had female sexuality at the public schools under the Office of Basic Education Commission in Southern border provinces. The instruments used for data collection were: 1) in-depth interviews, 2) participatory observations, and 3) non-participatory observations.

The study results revealed that transgender teachers in the Southern border provinces had to confront the contexts and Situation conditions both from social processes and Teacher Professional Standard which had stereo-type expectations for the teachers' roles as well as the contexts of multi-cultural society, tradition and religious practices in the areas, especially in Muslim society hugely affected the LGBT (Lesbian, Gay, Bi-sexual, Transgender) persons, therefore squeezed and could not express their selfness of sexualities and sex uniqueness. The bargaining and social space of transgender teachers in the Southern border provinces was thus so complicated. Most of the teachers were suppressed, hidden in the dark corners; their selfness and uniqueness were also hidden. They had to compromise and made a bargain to have a space in the society by hiding their real selves in order that they were not shut off from the society. They had to follow the social expectations; however, senior teachers and those with high ranks who had secure careers could express their sexuality. The best bargaining and social space creation areas were at schools in which these teachers could employ their outstanding abilities as a passport to the social acceptance.

**Keywords :** Transgender Teachers, Office of Basic Education Commission, Southern Border Provinces Context, Bargaining and Social Space Creation

## บทนำ

“ความหลากหลายทางเพศ” เป็นผลผลิตของการจำแนกความแตกต่างและการสร้างความเป็นอื่นให้แก่บุคคลที่มีความแตกต่างไปจากสมาชิกส่วนใหญ่ของสังคม ซึ่งมีการนิยามการสร้างคำเรียกให้แก่บุคคลที่มีเพศสภาพและเพศวิถีแตกต่างไปจากชายและหญิงตามความเข้าใจพื้นฐานวาทกรรมรักต่างเพศ “กะเทย” จึงถูกสังคมจับจ้อง (Gazed) เนื่องจากการซ้อนทับกันระหว่างอิทธิพลของวาทกรรมรักต่างเพศและวาทกรรมแบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchy discourse) ทำให้สังคมไทยเชิดชูให้คุณค่าและความสำคัญกับ “ความเป็นชาย” การมีเพศสรีระโดยกำเนิดเป็นชาย หากแต่จิตใจและความพึงพอใจโน้มเอียงไปทางเพศหญิง “กะเทย” จึงอยู่ระหว่างความเป็นชาย

และความเป็นหญิง ส่งผลให้พฤติกรรมและการแสดงออก วิธีคิด การดำเนินชีวิตแตกต่างไปจากเพศชายตามการรับรู้ของสังคม ดังนั้น “กะเทย” จึงเป็นสิ่งที่สังคมเรียกขาน การใช้ชื่อหรือการเรียกขานส่งผลให้เกิดกระบวนการสร้างความเป็นอื่น (Otherness) ให้แก่บุคคลโดยการสร้างกรอบและเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาลักษณะความเป็น “กะเทย” ผ่านสถาบันต่าง ๆ ในสังคม “ความเป็นกะเทย” จึงได้ถูกสถาปนาขึ้นมาในรูปแบบของอัตลักษณ์ที่เป็นอื่น ด้วยเหตุนี้ การรับรู้ความเป็นกะเทยของตนเอง และยอมรับบทบาทและความหมายจากกระบวนการที่สังคม ตอกย้ำ ทำให้บุคคลนั้น สยบยอมต่ออำนาจที่ทำให้ตนกลายเป็นอื่นในสังคมไปด้วย (จรงค์วิรัช ทะพิงค์แก. 2556 : 1-2)

การให้ความสำคัญกับความเป็นเพศของบุคคลในสังคมถูกเชื่อมโยงไปสัมพันธ์กับการประกอบอาชีพ ซึ่งลักษณะของระบบปิตาธิปไตยหรือระบบชายเป็นใหญ่ที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน มีผลให้ลักษณะงานต่าง ๆ ถูกจัดแบ่งไว้ให้สำหรับแต่ละเพศ เป็นต้นว่า งานที่ต้องให้แรงงานหรือใช้กำลัง เช่น การทำไร่นา ต้องเป็นงานของผู้ชาย ส่วนงานดูแลครอบครัว ดูแลบ้านเรือนนั้นเป็นงานของผู้หญิง ซึ่งต่อมาได้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากลักษณะงานในระบบเกษตรกรรมสู่ระบบการแบ่งงานในสังคมอุตสาหกรรม บริบททางเพศกับการทำงานจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย บทบาทหน้าที่ในการหาเลี้ยงครอบครัวซึ่งแต่เดิมถูกจัดให้กับเพศชายเป็นผู้ทำหน้าที่ดังกล่าว แต่ในสังคมอุตสาหกรรม เพศหญิงสามารถเป็นผู้หารายได้หลักในการเลี้ยงครอบครัวไม่ด้อยไปกว่าเพศชาย (ยศ สันตสมบัติ. 2548 : 10-17)

ถึงแม้ว่าบริบทสังคมถูกเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่ “กะเทย” ซึ่งมีอัตลักษณ์และวิถีของการใช้ชีวิตที่แตกต่างไปจากชายและหญิงทั่วไป ยังคงถูกจัดอยู่ในสถานะของคนชายขอบ (Marginal People) และ ถูกเบียดขับจากสังคม ถูกกีดกันการเข้าถึงตำแหน่งในหน้าที่การงานทั้งที่มีคุณสมบัติครบถ้วน การเข้ารับการศึกษา การเลือกปฏิบัติด้านการแพทย์ สาธารณสุข การประกันชีวิต บางสาขาอาชีพ “กะเทย” ถูกตอกย้ำ การนิยามความหมายให้เป็นไปในทิศทางที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับ ส่งผลให้ “กะเทย” ถูกเบียดขับให้ความแปลกแยกหรือเป็นอื่น เกิดปัญหาในการเลือกปฏิบัติ

อาชีพครู เป็นวิชาชีพระดับสูงแขนงหนึ่งในสังคม เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์คุณลักษณะของวิชาชีพชั้นสูง ดังที่วิจิตร ศรีสอ้าน (2535 : 823 - 824) ได้กล่าวถึง



คุณลักษณะของวิชาชีพครูว่า เป็นวิชาชีพพิเศษ ที่สังคมยอมรับสาขาหนึ่งทั้งนี้พิจารณาจากเกณฑ์วิชาชีพครู คือ

1. วิชาชีพครู เป็นวิชาชีพที่เป็นกิจกรรมที่ใช้วิถีทางแห่งปัญญา ใช้วิชาความรู้เฉพาะด้านการสอนก็เป็นกิจกรรมทางปัญญา เป็นการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ค่านิยม ทักษะต่าง ๆ ไปสู่ผู้เรียน ครูต้องใช้ศาสตร์และศิลป์แห่งวิชาชีพ อันเป็นวิทยาการเฉพาะด้าน

2. การประกอบวิชาชีพครู เป็นกิจกรรมที่ให้บริการแก่สังคมที่เฉพาะเจาะจง การสอนเป็น การให้บริการแก่สังคม เพื่อพัฒนาสมาชิกใหม่ในสังคมให้ดำรงตนอยู่ได้ เป็นกิจกรรมสำคัญที่เป็นรากฐานของสังคม เป็นวิชาชีพหลักที่เป็นแหล่งกำเนิดของอาชีพต่าง ๆ ในสังคม

3. การประกอบวิชาชีพครูอยู่บนพื้นฐานทางทฤษฎีทางวิทยาการของศาสตร์แต่ละสาขาที่ประยุกต์มาเป็นการปฏิบัติ การสอนเป็นการผสมผสานวิทยาการมากมายทั้งปรัชญาการศึกษา ประวัติศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา หลักการสอน การประเมินผลการศึกษา เป็นต้น

4. การเข้าสู่วงการวิชาชีพครู ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องเตรียมตัวในการศึกษาวิชาชีพจาก วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย เป็นระยะเวลาที่มากพอสมควรและใช้ระยะเวลาในการฝึกฝนอบรมในสถาบันผลิตครูไม่น้อยกว่า 4 ปี จึงจะสำเร็จการศึกษาออกไปทำการสอนได้

5. วิชาชีพแต่ละสาขาจะกำหนดมาตรฐานวิชาชีพขึ้นมีจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อควบคุมความประพฤติและการปฏิบัติตน ตลอดจนมาตรฐานและคุณภาพในการประกอบวิชาชีพของมวลสมาชิก

6. ผู้ประกอบวิชาชีพครู มีเอกสิทธิ์และเสรีภาพทางวิชาชีพ มีเอกสิทธิ์ในการตกลงใจ และตัดสินใจที่จะใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหา มีเอกสิทธิ์ในการกำหนดวิธีสอน และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตร

7. สมาชิกแห่งวิชาชีพมีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพที่เป็นอิสระในการควบคุมจรรยาบรรณ มาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ และสามารถลงโทษสมาชิก ตลอดจนส่งเสริมความก้าวหน้าของวิชาชีพ

ในขณะที่บรรทัดฐานและค่านิยมของคนไทยต่อ “อาชีพรู” คือ เป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เป็นที่ยกย่องนับถือของผู้คนในสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องประกอบไปด้วยความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ที่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม เนื่องด้วยการเป็นผู้มีหน้าที่อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ รวมถึงคุณธรรมจริยธรรมให้แก่สมาชิกของคนในสังคม ทำให้ “ครู” ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นความรู้เฉพาะทางในสาขาที่สอน ความรู้รอบตัว เพื่อให้ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมของสังคมเพื่อการถ่ายทอดปลูกฝังค่านิยมต่างๆ ที่เหมาะสมให้แก่สมาชิกในสังคมซึ่งอยู่ในฐานะของศิษย์ อีกทั้งในฐานะตัวแบบหรือการถูกตั้งสมญานามว่า “แม่พิมพ์ของชาติ” การประพฤติการแสดงออกทางพฤติกรรมและทัศนคติของครูจะต้องเป็นไปอย่างเหมาะสม กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมนั้นๆ ที่ให้คุณค่าเกี่ยวกับพฤติกรรม อันดีงามต่างๆ เอาไว้ (ยนต์ ชุ่มจิต. 2553 : 52-57) ภาพลักษณ์และบุคลิกลักษณะของครู เป็นสิ่งที่สังคมคอยจับจ้องประเมินอยู่ตลอดเวลา เพราะสังคมได้คาดหวังให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียน การที่ครูมีบุคลิกลักษณะผิดแปลกไปจากบรรทัดฐานของสังคม เช่น การมีเพศสภาพหรือเพศวิถีที่แตกต่างไปจากวาทกรรมหลักของสังคม ซึ่งก็คือวาทกรรมรักต่างเพศนั้น ย่อมส่งผลต่อการตอบสนองที่สังคมมีต่อบทบาทของวิชาชีพครู โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ครูกะเทย” ที่ถูกมองจากสังคมว่าเป็นแบบอย่างที่ไม่เหมาะสมสำหรับนักเรียนในเรื่องของพฤติกรรมและการแสดงออกกะเทยหลายคนที่มีความรักในวิชาชีพครู มีความรู้ความสามารถที่พร้อมจะถ่ายทอดให้นักเรียน กลับถูกมองข้ามความรู้ความสามารถดังกล่าว โดยการนำภาพลักษณ์หรือลักษณะต่าง ๆ ที่แตกต่างไปจากบรรทัดฐานมาเป็นเครื่องมือในการกีดกันกะเทยออกจากวิชาชีพนี้ ดังนั้น การที่ “ครูกะเทย” จะสามารถดำเนินชีวิตในวิถีของความ เป็นครูได้อย่างราบรื่นนั้นจำเป็นต้องมีการปรับตัวและสร้างการยอมรับจากสังคมเกี่ยวกับความแตกต่างทางเพศสภาพและเพศวิถีโดยอาศัยความรู้ความสามารถของตนทำให้สังคมรับรู้ “ครูกะเทย” สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ไม่ต่างไปจากบุคคลทั่วไป

ในเดือนมกราคม 2562 มีกระแสข่าวกลายเป็นที่พูดกันอย่างแพร่หลายในโลกออนไลน์ เมื่อนิสิต ข้ามเพศคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออกมาร้องเรียนหลังถูกอาจารย์พิเศษสอนประจำวิชาจิตวิทยาพื้นฐานการศึกษาและจิตวิทยาสำหรับครู บังคับให้แต่งชุดนิสิตตามเพศกำเนิดและพูดจาเหยียดว่า “กะเทยเหมือนคนบ้า คนจิตผิดปกติ เป็นครูไม่ได้ คณะอนุญาตให้มาเรียน ไม่ส่งโรงพยาบาลบ้าก็บุญแค่นี้แล้ว”

นอกจากนี้ โลกโซเชียลยังแชร์เรื่องราวของครูบอล นายอุกฤษฏ์ จัดสนามครูกะเทยโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ได้โพสต์ข้อความตัดพ้อ หลังได้รับหนังสือให้ออกจากราชการ โดยอ้างว่าถูกผู้บริหารและครูที่มีหน้าที่ประเมินครูผู้ช่วยกลั่นแกล้ง ทั้งทำเรื่องร้องเรียนกล่าวหาว่า มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ก่อเหตุทะเลาะวิวาท หรือดื่มสุราในโรงเรียน จนล่าสุดทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้มีหนังสือให้ชี้แจงข้อร้องเรียนภายใน 5 วัน ซึ่งครูบอลยืนยันว่าไม่ได้มีพฤติกรรมตามที่ถูกร้องเรียนกล่าวหาและสามารถชี้แจงได้ แต่การที่ทางโรงเรียนทำหนังสือร้องเรียนกล่าวหาในลักษณะดังกล่าวส่งผลต่อการประเมิน ครูผู้ช่วย เพราะหากไม่ผ่านการประเมินครั้งที่ 2 ก็จะถูกปรับให้ออกราชการ จึงได้ออกมาร้องขอความเป็นธรรม ครูบอลยังกล่าวอีกว่า การที่ถูกทางโรงเรียนทำเรื่องร้องเรียนกล่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนนั้น อาจเป็นเพราะก่อนหน้านี้เคยทำหนังสือว่ากล่าวตักเตือนเกี่ยวกับการขอแต่งกายตามเพศสภาพ แต่ตนไม่ได้ปฏิบัติตาม ยังคงแต่งกายเป็นผู้หญิงมาสอนหนังสือตามปกติ เพราะคิดว่าเป็นสิทธิที่สามารถทำได้ ทั้งยืนยันว่าจะยังคงเดินหน้าเรียกร้องความเป็นธรรมเพื่อปกป้องสิทธิของตนต่อไป

จากเหตุการณ์เหยียดเพศและการเลือกปฏิบัติยังคงเกิดขึ้นในสังคมไทย ทำให้เห็นว่าเป็นอีกความล้มเหลวของระบบการศึกษาและมหาวิทยาลัยที่ผลิตบุคลากรป้อนสู่ระบบการศึกษา บางทีอาจเป็นเพราะโครงสร้างและวัฒนธรรมสถานศึกษาเอง ที่สถาปนาอำนาจอาจารย์ผู้สอนให้ท่วมท้นผ่านพิธีกรรม เครื่องแบบนิสิตนักศึกษาที่จงจำเนื้อตัวร่างกายให้สยบยอมต่ออำนาจไม่แข็งขึ้น การกำหนดคะแนนพฤติกรรมจิตพิสัยของผู้เรียนจึงมีอาจารย์จำนวนหนึ่งใช้ทัศนคติส่วนตัวที่อาจจะไม่ใช่แค่ Transphobia หรือ Homophobia เท่านั้น ที่ไปตีตราในนามของการมอบความรู้ โดยไม่โดนนิสิตนักศึกษาเรียกร้องเรียนหรือตรวจสอบใดๆ ได้ ยิ่งผูกขาดวิชาเรียนเป็นผู้ประเมิน

คะแนนวัดผลมีหน้าที่ตัดสินว่าใคร มีหรือไม่มีคุณสมบัติให้คุณให้โทษได้ กลายเป็นผู้บริหารหรือคนที่มีสายสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริหารในมหาวิทยาลัย ยิ่งกดดันผู้เรียนจนไม่กล้ามีปากมีเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันผลิตครูที่มักชอบอ้างจรรยาบรรณ จิตวิญญาณความเป็นครู การเป็นแม่พิมพ์ การเป็นตัวอย่าง แก่เยาวชน ไม่เพียงส่งผลร้ายต่อความรู้สึกและทัศนคติของผู้เรียนโดยตรง ไม่ว่าจะเพศสภาพ เพศวิถีใดเท่านั้น แต่ยังส่งผลเสียให้แก่วิชาความรู้ของวิชาชีพนั้นที่ถูกผลิตซ้ำความรู้ทางวิชาการแบบผิด ๆ ทุกภาคการศึกษา

ในส่วนสภาพสังคมพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม (Multi - Cultural Society) มีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้คนที่หลากหลาย ทั้งในด้านความเชื่อทางศาสนา มีการนับถือศาสนา ทั้งศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ในด้านของชาติพันธุ์ มีการอยู่ร่วมกันทั้งชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และ ชาวไทยเชื้อสายจีน นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งรวมศิลปะการแสดงและการละเล่นพื้นบ้าน เช่น การแสดงหนังตะลุง มโนราห์ ลิเกฮูลู ร้องเงี้ยว การแข่งขันนกเขาชวา เป็นต้น ด้วยความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ความเชื่อ ศาสนา และวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เสมือนเป็นการสร้างมนตร์เสน่ห์ในวิถีการดำเนินชีวิตที่เต็มไปด้วยความหลากหลาย ที่ผนวกเข้ากันได้เป็นอย่างดี รวมทั้งความเข้มแข็งของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ก่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ของผู้คนในสังคมพหุวัฒนธรรมนี้ อย่างไรก็ดีตาม ภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมซึ่งมีความหลากหลายทั้งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้คน พื้นที่แห่งนี้ยังปรากฏภาพความหลากหลายทั้งเพศสภาพและเพศวิถีของบุคคล ที่มีความ “หลากหลายทางเพศ” อีกด้วย รวมถึง “ครูกะเทย” ก็ปรากฏอยู่ในพื้นที่จำนวนมากเช่นกัน

ปัจจัยที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของมนุษย์คือ “ศาสนา” วัฒนธรรมไทย มีรากฐานมาจากพุทธศาสนา สำหรับ “ชาวไทยพุทธ” ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ นั้น ได้รับการถ่ายทอด สืบต่อกันมาในรูปแบบของความเชื่อ พิธีกรรม ศิลธรรม กฎหมาย วรรณกรรม ภาษา ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี เช่นเดียวกับ “คนไทยเชื้อสายจีน” ก็จะปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของตน การนับถือเทพเจ้า การกราบไหว้เจ้า และความเชื่อค่านิยมเรื่องความกตัญญู ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักของวัฒนธรรมจีนผ่านห้วงการไหว้บรรพบุรุษในช่วงเทศกาลตรุษจีน รวมทั้งการทำบุญตักบาตรหรือให้ลูกชายบวชเรียนในพุทธศาสนา โดยไม่ถือว่า

มีความขัดแย้ง และสำหรับ “ชาวไทยมุสลิม” นั้น ถือเป็นประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการใช้ภาษามลายูท้องถิ่นเป็นภาษาพูดเพื่อติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน และการมีขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ที่มาจากรากฐานเดียวกัน ตลอดจนการใช้วัฒนธรรมอิสลามในการดำเนินชีวิตที่มีความแตกต่างไปจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ วิถีชีวิตของมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีความผูกพันยึดมั่นกับวิถีทางอิสลามเป็นอย่างมาก โดยยึดหลักปฏิบัติ 5 ประการ ได้แก่ การปฏิญาณตน การละหมาด การจ่ายซะกาต การถือศีลอด และการบำเพ็ญฮัจญ์ ซึ่งเชื่อว่าหลักปฏิบัติเหล่านี้เป็นการแสดงออกถึง ความศรัทธา เพราะการศรัทธาเป็นอาการที่เกิดอยู่ในจิตใจยากที่จะหยั่งรู้ได้ ดังนั้น การปฏิบัติจึงเป็นเครื่อง บ่งบอกว่าศรัทธา เป็นการยืนยันถึงความศรัทธาว่า มั่นคง หนักแน่น เพียงไร ถ้าไม่มีการปฏิบัติก็ไม่มีหลักฐาน ที่แสดงถึงความศรัทธา โลกทัศน์ของศาสนาอิสลามจึงมีความเคร่งครัดและเต็มไปด้วยกฎเกณฑ์ ด้วยเหตุนี้ “ความหลากหลายทางเพศ” ในสังคมมุสลิมจึงเป็นเรื่องแปลกแยกที่ถูกบัญญัติว่าเป็นบาปมหันต์ เป็นเรื่องต้องห้ามที่ไม่มีใครอยากพูดถึง การกดทับที่เข้มข้นนี้ส่งผลให้ “ครูกะเทย” ทั้งที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาอื่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ต้องเร้นกายอยู่ในเงามืด เก็บซ่อนตัวตนที่แท้จริงไว้ภายใน เพื่อประนีประนอมและต่อรองให้ยังสามารถอยู่ในสังคมได้ อีกทั้งในสังคมนี้การพูดคุยเรื่องเพศสภาพและเพศวิถีของผู้อื่นถือเป็นเรื่องปกติ ซึ่งหลายคนทำหน้าที่ “ตำรวจทางวัฒนธรรม” คอยจับผิดคนที่มิมีลักษณะไม่ตรงตามขนบของศาสนาและ วาทกรรมเรื่องเพศ ดังนั้น “ครูกะเทย” จึงต้องพบกับความขัดแย้งภายในตัวเองและความกดดันที่ซับซ้อนเสมือนกดทับความเป็นตัวตน จึงทำให้หลายคนพยายามต่อรองกับสังคมไม่ให้ตัวเองถูกทำให้กลายเป็นคนนอก สามารถดำรงเพศสภาพและเพศวิถีแบบ “กะเทย” ในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างปกติชนและสามารถแสดงศักยภาพในด้านความรู้และความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ภายใต้บทบาท “แม่พิมพ์ของชาติ”

ผู้วิจัยจึงเกิดคำถามเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์และการรักษาความเป็นตัวตนของครูกะเทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า บุคคลเหล่านั้นสามารถจะปรับตัวเพื่อทำให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของสังคมอย่างไร มีการต่อรองและการสร้างพื้นที่ทางสังคมในบทบาทความเป็นครูและความเป็นกะเทยอย่างไร มีการดำรงชีวิตภายใต้

การนับถือศาสนาและมีวิธีการจัดการความขัดแย้งระหว่างบทบาทความเป็นกะเทย และความคาดหวังของสังคมอย่างไร โดยใช้การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) ของ ครูกะเทยที่ปฏิบัติหน้าที่ครูในสถานศึกษาของรัฐในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และพื้นที่ 4 อำเภอ ของจังหวัดสงขลา คือ อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอเทพา และอำเภอสะบ้าย้อย ผ่านเรื่องเล่า ของครูกะเทย เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ต่างๆ ผ่านมา เพื่อเป็นแนวทาง ในการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลหลากหลายทางเพศ รวมถึงการให้สังคม ตระหนักรู้ถึงคุณค่าของผู้ประกอบวิชาชีพครูที่มีเพศสภาพและเพศวิถีแบบ “กะเทย” ตลอดจนเป็นแนวทางในการปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับของสังคมของบุคคลที่ได้เลือก วิถีชีวิตแบบกะเทยและเพศวิถีอื่นๆ เพื่อสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายใต้เพศวิถี ที่ตนเลือกได้อย่างปกติสุข

## วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาบริบทเงื่อนไขของครูกะเทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ ศึกษาการต่อรองและ การสร้างพื้นที่ทางสังคมของครูกะเทย ในบริบทจังหวัด ชายแดนภาคใต้

## แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “การต่อรองและการสร้างพื้นที่ทางสังคมของครูกะเทย ในบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องเพศและความหลากหลายทางเพศ ประกอบด้วย พัฒนาการความหลากหลายทางเพศในบริบทโลก พัฒนาการความหลากหลาย ทางเพศในบริบทสังคมไทย สำนวนความคิดเรื่องความหลากหลายทางเพศ ทฤษฎี เพศแปลกแยก และนัยความสัมพันธ์เชิงอำนาจว่าด้วยเรื่องเพศ

2. แนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องจิตวิเคราะห์และบุคลิกภาพ ประกอบด้วย ทฤษฎีจิต วิเคราะห์ของ ฟรอยด์ (Sigmund Freud's Theory) ทฤษฎีบุคลิกภาพของจุง (Jung's Theory of Personality) ทฤษฎีบุคลิกภาพของแอดเลอร์ (Alfred Adler's Personality Theory) และทฤษฎีบุคลิกภาพของโรเจอร์ (Carl Roger's Theory of Personality)



3. แนวคิดว่าด้วยเรื่องอัตลักษณ์และพื้นที่ทางสังคม ประกอบด้วย อัตลักษณ์ อัตลักษณ์ทางเพศ อัตลักษณ์กะเทย แนวคิดทฤษฎีพื้นที่ทางสังคมและกระบวนการสร้างตัวตนบนพื้นที่ทางสังคม

#### 4. บริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับ อัตลักษณ์และการสร้างตัวตนของบุคคลหลากหลายทางเพศ กลุ่มงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวและการต่อรองของบุคคลหลากหลายทางเพศ และกลุ่มงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างพื้นที่ทางสังคมของบุคคลหลากหลายทางเพศ

สำหรับงานวิจัยเรื่อง “การต่อรองและการสร้างพื้นที่ทางสังคมของครูกะเทย ในบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้” นี้ มีข้อแตกต่างจากงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวกับ “ความหลากหลายทางเพศ” ซึ่งส่วนใหญ่ ได้อธิบายเกี่ยวกับผู้คนในสังคมประเด็นต่าง ๆ เช่น ด้านสุขภาวะ วิถีชีวิต อัตลักษณ์ทางเพศ ในสังคมอื่นๆ แต่มีงานวิจัยเกี่ยวกับวิถีทางเพศในสังคมมุสลิมหรือในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมน้อยมาก งานวิจัยชิ้นนี้จึงเป็นงานวิจัยทางวัฒนธรรมเชิงพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างเป็น “กะเทย” ที่ประกอบอาชีพครู ซึ่งท้าทายกับบรรทัดฐานและค่านิยมของคนไทยที่มีต่อ “อาชีพครู” โดยถือว่าเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เป็นที่ยกย่องนับถือของผู้คนในสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องประกอบไปด้วยความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ที่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม เนื่องด้วยการเป็นผู้มีหน้าที่อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ รวมถึงคุณธรรมจริยธรรมให้แก่สมาชิกของคนในสังคม ทำให้ “ครู” ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถรอบด้าน อีกทั้งในฐานะตัวแบบหรือการถูกตั้งสมญานามว่า “แม่พิมพ์ของชาติ” การประพฤติ การแสดงออกทางพฤติกรรมและทัศนคติของครูจะต้องเป็นไปอย่างเหมาะสม กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมนั้นๆ ที่ให้คุณค่าเกี่ยวกับพฤติกรรมอันดีงามต่าง ๆ เอาไว้ แต่ด้วยมีวิถีทางเพศแบบ “กะเทย” และอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นสังคมมุสลิม ที่มีความเชื่อว่า ความเป็น “กะเทย” เป็นเรื่องแปลกแยกที่ถูกบัญญัติว่า เป็นบาปมหันต์ เป็นเรื่องต้องห้าม ทำให้เกิดการกดทับที่เข้มข้น ส่งผลให้ “ครูกะเทย” ทั้งที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาอื่นในพื้นที่

จังหวัดชายแดนใต้ ต้องเร้นกายอยู่ในเงามืดเก็บซ่อนตัวตนที่แท้จริงไว้ภายในเพื่อประนีประนอมและต่อรองให้ยังสามารถอยู่ในสังคมได้ “ครูกะเทย” จึงต้องพบกับความขัดแย้งภายในตัวเองและความกดดันที่ซับซ้อนเสมือนกดทับความเป็นตัวตน จึงทำให้หลายคนพยายามต่อรองกับสังคมไม่ให้ตัวเอง ถูกทำให้กลายเป็นคนนอก สามารถดำรงเพศสภาพและเพศวิถีแบบ “กะเทย” ในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างปกติชน และสามารถแสดงศักยภาพในด้านความรู้และความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ภายใต้บทบาท “แม่พิมพ์ของชาติ”

ด้วยเหตุนี้ จึงเกิดคำถามเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์และการรักษาความเป็นตัวตนของครูกะเทย ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า บุคคลเหล่านั้นสามารถจะปรับตัวเพื่อทำให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของสังคมอย่างไร มีการต่อรองและการสร้างพื้นที่ทางสังคมในบทบาทความเป็นครูและความเป็นกะเทยอย่างไร มีการดำรงชีวิตภายใต้การนับถือศาสนาและมีวิธีการจัดการความขัดแย้งระหว่างบทบาทความเป็นกะเทยและ ความคาดหวังของสังคมอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลหลากหลายทางเพศ รวมถึงการให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าของผู้ประกอบวิชาชีพครูที่มีเพศสภาพและเพศวิถีแบบ “กะเทย” ตลอดจนเป็นแนวทางในการปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับของสังคมของบุคคลที่ได้เลือกวิถีชีวิตแบบกะเทยและเพศวิถีอื่น ๆ เพื่อสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายใต้เพศวิถีที่ตนเลือกได้อย่างปกติสุข องค์ความรู้ที่ได้จากเรื่องราวของกรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ อาจเป็นแนวทางและแรงบันดาลใจให้กับบุคคลที่กำลังประสบปัญหาในวิถีทางเพศของตนที่แตกต่างไปจากบรรทัดฐานของสังคม เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นมีข้อมูล มีทางเลือกในการอยู่ร่วมกันกับสังคมภายใต้บริบทของความหลากหลายทางเพศในสังคมไทยได้อย่างปกติสุข และสามารถแสดงศักยภาพ ในด้านความรู้และความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ เกิดความเข้าใจถึงมีการต่อรองและการสร้างพื้นที่ทางของครูกะเทยในบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้ และแนวทางที่บุคคลนั้นใช้ในการปรับตัวเพื่อสร้างการยอมรับภายใต้บทบาทความเป็นครู สร้างความตระหนักให้สังคมเห็นถึงคุณค่าของผู้ประกอบวิชาชีพครูที่มีเพศสภาพและเพศวิถีแบบกะเทยโดยปราศจากอคติทางเพศ และงานวิจัยชิ้นนี้อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่อ ผู้ที่มี “ความเป็นเพศที่หลากหลาย” ว่า สิ่งนี้ไม่ใช่กรอบของการทำงานในอาชีพครูรวมถึงอาชีพอื่นๆ

ในสังคม ถึงเวลาแล้วที่ทุกคนในสังคมควรหันเหมา และให้เกียรติในความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ควรใจกว้าง เปิดรับและเข้าใจ คนอื่นให้มากขึ้น มองคนให้เป็นคน และมองคนทุกคนว่ามีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน

## ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงความเป็นกะเทยภายใต้การประกอบวิชาชีพครู โดยมีวิธีการที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก โดยการสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลมากกว่าจะเป็นการซักถามที่ผู้วิจัยมุ่งถามคำถามเพื่อตอบข้อสงสัยของผู้วิจัย เน้นบรรยากาศในการพูดคุยที่เป็นกันเองและไม่เป็นทางการ ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เลือกสถานที่ตามความสะดวกและตามความเหมาะสมของผู้ให้ข้อมูลเป็นหลักและผู้วิจัยได้เตรียมแนวคำถามเอาไว้ล่วงหน้าแต่อาจจะเปลี่ยนแปลงลำดับของข้อคำถามได้ตามความเหมาะสมรวมไปถึงการพูดคุยที่นอกเหนือจากแนวคำถามที่เตรียมไว้เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลายหรืออาจจะเป็นผู้ให้ข้อมูลที่ผู้วิจัยคาดไม่ถึง ซึ่งถือเป็นการเปิดโอกาสในการรับข้อมูลที่หลากหลายและกว้างขวางและใช้การสังเกต (Observation) ในการที่จะทำความเข้าใจถึงบริบททางสังคมและการปฏิสัมพันธ์กับสังคมและบุคคลในสังคมของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participated Observation) โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูลในขอบเขตที่สามารถเข้าร่วมได้ ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิตประจำวันทีนอกเหนือจากเวลางาน หรืออาจจะเป็นภายในบริบทของการทำงานที่ผู้ให้ข้อมูลอนุญาตหรือเชื้อเชิญให้เข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อที่จะได้มาซึ่งข้อมูล ในเชิงลึกซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจวิถีชีวิตในบริบทต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นมุมมอง ที่บางครั้งก็ไม่สามารถที่จะพบเห็นได้โดยทั่วไปซึ่งถือเป็นบริบทในพื้นที่ส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลซึ่งผู้ให้ข้อมูลเลือกที่จะแสดงออกให้กับบุคคลเฉพาะกลุ่มรับรู้และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – Participated observation) เนื่องด้วยในบางสถานการณ์ผู้วิจัยไม่อาจเข้าไป มีส่วนร่วมในการสังเกตได้ เช่น ในระหว่างการสอน การสนทนากับผู้ร่วมงาน การสนทนากับนักเรียนหรือผู้ปกครองเพื่อเป็นแนวทางที่จะทำความเข้าใจถึงการวางตัว การปฏิบัติตัว และการปฏิสัมพันธ์กับสังคมแวดล้อมของผู้ให้ข้อมูลเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาช่วยขยายความ

ประกอบเรื่องราวที่ได้จากการสัมภาษณ์และสนับสนุนข้อมูลที่ได้จากเรื่องเล่า รวมไปถึงการเก็บข้อมูลของบริบทต่างๆ ที่เป็นสิ่งแวดล้อมที่ผู้ให้ข้อมูลกำลังเผชิญอยู่หรือมีปฏิสัมพันธ์อยู่ในขณะนั้นๆ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์และสังเกตตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขอบเขตของประเด็นคำถามและบริบทที่จะทำการสังเกตเบื้องต้นไว้คือ ขอบเขตของประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ ในการศึกษาประเด็นของครูกะเทยในบริบทชายแดนใต้ ผู้วิจัยให้ความสนใจในเรื่องของประวัติและภูมิหลังของผู้ให้ข้อมูลทั้งในด้านของครอบครัว การเลี้ยงดู การศึกษาและประสบการณ์ในอดีตที่นำไปสู่ จุดเปลี่ยนของการดำเนินวิถีชีวิต ตลอดจนการเลือกที่จะดำเนินวิถีชีวิตกะเทย การนิยามการให้ความหมายของการมีเพศสภาพแบบกะเทยของผู้ให้ข้อมูล มุมมองและทัศนคติที่มีต่อตนเองและต่อสังคมตามประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลที่ได้ประสบมา ตลอดจนการเลือกที่จะดำเนินชีวิตในสายวิชาชีพครู ประสบการณ์ระหว่างที่อยู่ในสถานศึกษาในฐานะของผู้เรียน และในฐานะของผู้สอนในรูปแบบวิถีชีวิตแบบกะเทย รวมไปถึงการดำรงความเป็นกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศของผู้ให้ข้อมูลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยผู้วิจัยจะทำหน้าที่เป็นผู้ฟังที่คอย จุดประเด็นเรื่องราวต่างๆ ให้กับผู้ให้ข้อมูลมากกว่าจะเป็นผู้ซักถามเพื่อให้การดำเนินเรื่องราวต่างๆ เป็นไปอย่างต่อเนื่อง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นหากในระหว่างการเล่าเรื่องราวต่างๆ ผู้ให้ข้อมูลได้นำเสนอเรื่องราวหรือแง่มุม ต่างๆ ที่นอกเหนือไปจากขอบเขตที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยก็ยินดีที่จะเปิดรับข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อเป็นการเปิดมุมมองในแง่มุมต่างๆ ที่อาจจะมากกว่าที่ผู้วิจัยคาดการณ์เอาไว้ซึ่งข้อมูลใหม่ๆ ที่นอกเหนือไปจากขอบเขตที่ได้กำหนดไว้นี้ หากเป็นประเด็นที่มีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจถึงวิถีชีวิตและการให้คุณค่าของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ ผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุงเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลรายอื่นๆ ในโอกาสต่อไป

ขอบเขตของประเด็นที่ทำการสังเกต ผู้วิจัยให้ความสำคัญถึงบริบทแวดล้อมและการมีปฏิสัมพันธ์หรือการแสดงออกในบริบทต่างๆ เหล่านั้นของผู้ให้ข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงาน สถานที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะอื่นๆ การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง รวมไปถึงการตอบสนองของบุคคลรอบข้าง

ต่อตัวผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็น ถึงการให้คุณค่า การให้ความหมาย และการให้ความสำคัญต่อบริบทต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งทำให้เห็นถึงกระบวนการที่ผู้ให้ข้อมูลเลือกใช้ในการต่อรองกับสังคมเพื่อดำรงความเป็นตัวตนของผู้ให้ข้อมูลว่ามีกระบวนการในการต่อรองกับสถานการณ์หรือบริบทต่าง ๆ อย่างไร การเลือกที่จะให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมหรือการให้ความสำคัญกับตัวตนของตนเอง รวมไปถึงการแสดงออกที่แตกต่างกัน ในแต่บริบทพื้นที่และบริบททางสังคมของบุคคลว่ามีการให้คุณค่าและความหมายอย่างไร ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสังเกตดังกล่าวจะนำไปสู่การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป หรืออาจเป็นการสนับสนุนเรื่องราวของผู้เล่าที่จะช่วยทำให้ผู้วิจัยเข้าใจบริบทต่าง ๆ ของเรื่องเล่าได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แยกขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างการดำเนินการวิจัย ในระหว่างการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้นไปในขณะที่ทำการเก็บข้อมูลซึ่งได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจำแนกหมวดหมู่ของข้อมูลในบริบทต่าง ๆ ที่เห็นว่ามีความสัมพันธ์สอดคล้องและสนับสนุนส่งเสริมกับเรื่องราวต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูลโดยบริบทต่าง ๆ นั้นประกอบไปด้วยด้านเวลา สถานที่ ลักษณะความสัมพันธ์ พฤติกรรมการแสดงออกต่าง ๆ ของผู้ให้ข้อมูล โดยทำการบันทึกบริบทต่าง ๆ เหล่านี้ไว้และแยกออกจากเรื่องเล่าและนำบริบทต่าง ๆ เหล่านี้กลับมาใช้ในการตรวจสอบและเป็นข้อมูลสนับสนุนให้กับเรื่องเล่าของบุคคลต่อไป และการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากการเก็บข้อมูล หลังจากที่ได้ทำการเก็บข้อมูลเรื่องเล่าของผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเทปมาถอดความอย่างละเอียดชนิดคำต่อคำ (Transcribing Interview) เพื่อบันทึกเรื่องราวของเรื่องเล่าทั้งหมดในรูปของข้อความ (Text) และทำการจัดเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ เพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์เรื่องราวได้อย่างละเอียดในภายหลัง โดยที่ไม่ทำการตัดเนื้อหาส่วนใดส่วนหนึ่งออกไป หลังจากการถอดเทปเรื่องเล่าทั้งหมดแล้ว ได้จำแนกหมวดหมู่ของข้อมูลโดยการให้รหัสกับข้อมูลที่มีความสำคัญต่อการวิเคราะห์ในประเด็นที่ศึกษาโดยอาศัยพื้นฐานแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาเป็นฐานในการจำแนกข้อมูล นอกจากนั้นแล้วยังอาศัยบริบทต่าง ๆ ที่ได้



จากการวิเคราะห์ข้อมูลในระหว่างการเก็บข้อมูลมาสนับสนุนการจัดหมวดหมู่ข้อมูล ซึ่งอาจจะเป็นข้อมูลที่อยู่นอกเหนือจากแนวคิดทฤษฎีที่ได้ศึกษามากแล้วคือ เป็นบริบทที่เฉพาะซึ่งมีผลต่อความสัมพันธ์การเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติม

หลังจากทำการจำแนกข้อมูลและให้รหัสกับข้อมูลต่าง ๆ แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลชุดต่าง ๆ รวมถึงความเชื่อมโยงของเนื้อหา ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้ให้ข้อมูลในการที่เข้ามาสู่ชีวิตกะเทย ตลอดจนการก้าวเข้ามาสู่บทบาทของอาชีพครู การปรับตัวในช่วงเวลาต่าง ๆ รวมถึงบริบทสถานการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้ให้ข้อมูลทุกคนเพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงจุดร่วมหรือจุดต่างของสถานการณ์ บริบทแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อสถานการณ์ รวมไปถึงความหมายที่แฝงอยู่เบื้องหลังของการกระทำ ในบริบทต่าง ๆ โดยในการทำความเข้าใจและการตีความตามความหมายในเชิงลึก ผู้วิจัยอาศัยข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกเหตุการณ์ในบริบทชีวิตประจำวันของผู้ให้ข้อมูลมาร่วมในการวิเคราะห์ตีความ

การนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ นำเสนอเรื่องราว วิถีชีวิตการปรับตัวและการต่อรองกับความคาดหวังของสังคมจากเรื่องเล่าของผู้ให้ข้อมูล โดยการนำเรื่องเล่าที่ได้รับฟังมาแล้วนำกลับมาเล่าใหม่พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเด็นเพื่อแสดงให้เห็นถึงประเด็นที่มีความสำคัญและมีความเชื่อมโยงหรือความแตกต่างกันของเรื่องราวในแต่ละกรณี และสร้างความเข้าใจในวิถีชีวิตของกะเทยและการเข้าสู่บทบาทของผู้ประกอบวิชาชีพครู ตลอดจนสถานการณ์ที่ผู้ให้ข้อมูลต้องเผชิญกับความคาดหวังของสังคมที่คอยกดทับความเป็นตัวตนของครูที่กะเทยเหล่านี้ เพื่อนำไปสู่การตอบโจทย์การวิจัย

## ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การต่อรองและการสร้างพื้นที่ทางสังคมของครูกะเทยในบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้” ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ประเด็นดังนี้

### 1. วิถีครูกะเทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่และสนทนากับกลุ่มกะเทยพบว่า ครูกะเทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอีกจำนวนมากทั้งที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาอื่น ๆ



บางคนยินดีให้ข้อมูลแต่ไม่ประสงค์เป็นกลุ่มตัวอย่าง เกรงว่าถ้าข้อมูลส่วนตัวแพร่กระจายไปอาจทำให้ชื่อเสียงของตนเองและครอบครัวได้รับความเสียหาย สูญเสียความมั่นใจจากบุคคลรอบข้างและอาจเกิดปัญหาตามมาในภายหลังได้ จึงไม่ขอเป็นกลุ่มตัวอย่างแต่ยินดีจะให้ข้อมูลแบบลับ ๆ เป็นการส่วนตัวได้ เพราะการเปิดเผยตัวเองต้องแลกบางอย่างในชีวิต ถ้าเปิดเผยตัวเองว่า เป็นกะเทยต้องพบกับแรงต้าน คนไม่สนับสนุน หรือคนที่ไม่ชอบอัตลักษณ์ทางเพศ อาจมีผลกระทบต่อชีวิตประจำวัน การประเมินเงินเดือน หรือประเมินต่าง ๆ เพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นออกเป็นดังนี้

**1.1 ก่อนมาเป็น “ครูกะเทย”** ครูกะเทยเข้าสู่วิถีชีวิตของกะเทยแตกต่างกันไปตามแต่ประสบการณ์และการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล บางคนอาจเกิดการตระหนักรู้ในตัวตนของตนเองในช่วงระยะเวลาอันสั้น บางคนใช้ระยะเวลานาน ดังนั้นเป็นการยากที่จะบ่งบอกถึงการเกิดขึ้นหรือการได้มาซึ่งอัตลักษณ์ความเป็นกะเทยของแต่ละบุคคล แต่ในภาพรวมยังมีจุดร่วมที่มีความเหมือนกัน คือ ครูกะเทยให้เหตุผลต่ออัตลักษณ์ของความเป็นกะเทยของตนว่า ตนนั้นเป็นชายแต่เพียงร่างกาย หากแต่ภายในจิตใจเป็นผู้หญิง การแสดงออก ทั้งทางด้านภาพลักษณ์และพฤติกรรมจึงมีความคล้ายคลึงกัน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการก่อตัวของอัตลักษณ์ยังคงคลุมเครือแตกต่างกันออกไปโดยมีองค์ประกอบหลายส่วน ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงดู การปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง สิ่งแวดล้อมและสภาพสังคมที่อาศัยอยู่ ตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อบุคคล ฯลฯ ซึ่งในแต่ละปัจจัยก็มีผลต่อการก่อตัวของอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล แต่ถึงกระนั้น การที่จะเลือกสวมรับอัตลักษณ์แบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจ ความพึงพอใจ ปัจจัยต่าง ๆ มีบทบาทเพียงแคการเสนอทางเลือกในด้านต่าง ๆ ให้กับบุคคล การที่จะมีอัตลักษณ์หรือบุคลิกภาพแบบใดนั้นเป็นสิ่งที่บุคคล เป็นผู้กำหนดโดยใช้ปัจจัยภายนอกอื่น ๆ เข้าร่วมในการพิจารณาได้แก่ ค่านิยมของครอบครัวและสังคม และศาสนา การเกิดขึ้น ของอัตลักษณ์ดังกล่าว เป็นผลจากการรับเอาสิ่งแวดล้อมรอบตัว แต่อย่างไรก็ตามความต้องการภายใน ยังคงเป็นตัวกำหนดถึงสิ่งที่บุคคลเลือกในแบบที่จะเป็น

**1.2 เพศชาย : ความคาดหวังของครอบครัวและสังคมไทย** ความคาดหวังที่มีต่อบุตรชาย ไม่ว่าจะโดยค่านิยม ความเชื่อของสังคมหรือทางศาสนา ล้วนแล้วกำหนดกรอบทางเพศของบุคคลให้เป็นไปตามความคาดหวังของครอบครัวโดยอยู่ภายใต้วาทกรรมรักต่างเพศที่พยายามกดทับความเป็นเพศที่แตกต่างของบุคคล ทำให้บุคคลหลากหลายทางเพศต้องเผชิญกับกรอบในการปฏิบัติตัวในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การแสดงออกภาพลักษณ์ของความเป็นชายที่ครอบครัวพยายามสร้างและหล่อหลอมให้กับบุคคลและภายใต้บทบาททางสังคมที่ทำให้บุคคลที่มีสถานะเป็นบุตรต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ซึ่งการเชื่อฟังและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนหรือความต้องการของครอบครัวยังได้รับการยอมรับและยกย่องจากสังคมในฐานะลูกที่ดี

**1.3 กระเทยกับเพศวิถีในสังคมมุสลิม** สำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่คนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม “ความหลากหลายทางเพศ” และ “ศาสนา” คือของสองสิ่งที่ไม่มีความหวังว่าจะเดินทางมาบรรจบกันได้โดยง่าย ยิ่งในโลกทัศน์ของศาสนาที่มีความเคร่งครัดและเต็มไปด้วยกฎเกณฑ์อย่างศาสนาอิสลาม ความหลากหลายทางเพศคือเรื่องแปลกแยกที่สมควรถูกบัญญัติว่าเป็นบาปมหันต์และเป็นเรื่องต้องห้ามที่ไม่มีใครอยากพูดถึง การกดทับที่เข้มข้นนี้ทำให้ชาวมุสลิมที่มีความหลากหลายทางเพศ ส่วนใหญ่ต้องเร้นกายอยู่ในเงามืด พวกเขาต้องเก็บซ่อนตัวตนที่แท้จริงไว้ภายในเพื่อที่จะหาทางประนีประนอมและต่อรองเพื่อให้ตัวเองยังสามารถอยู่ในสังคมได้ ชีวิตของพวกเขาเหล่านี้ไม่เคยอยู่ในความรับรู้ของสังคมไทยหรือแม้แต่ในสังคมของชาวเพศหลากหลายด้วยกันเอง ด้วยความเชื่อทางศาสนา ครูกะเทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในสังคมที่ยังไม่เปิดกว้างด้านความหลากหลายทางเพศอย่างสังคมมุสลิม การรวบรวมความกล้าที่จะออกมาเปิดเผยว่าฉันเป็นกะเทย ก็เหมือนกับเป็นการหยิบเอาปมด้อยของตนเองออกมาโชว์ให้สาธารณะดูและหลังจากนั้นก็จะต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่หรือถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม มีครูกะเทยหลายคนพยายามที่จะปกปิดเพศสภาพของตนเอง เพื่อป้องกันตนเองจากการไม่ยอมรับของสังคม ซึ่งบางคนต้องทำงานอย่างหนักหน่วงเพื่อให้สังคมรู้ว่าตนเองก็เป็นครูได้ ต้องเอาเรื่องงานมาเป็นอันดับหนึ่ง เพื่อกลบเกล็นเพศสภาพที่คนอื่นมอง

**1.4 กะเทยในวิถีครูชายแดนใต้** ถึงแม้ว่ากะเทยจะสามารถดำเนินวิถีชีวิตในอาชีพอครุ่นนั้น จึงต้องมีการปรับตัวที่เหมาะสมกับสถานการณ์ เลือกที่จะปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของความคาดหวังของสังคมประเพณีตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครอง ตลอดจนบรรดาครูด้วยตนเอง พฤติกรรมใดที่จัดว่าเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม บุคคลจะรับรู้ได้จากปฏิกิริยาของบุคคลอื่นๆ ที่มีต่อการกระทำของเขา บุคคลจะเกิดการเรียนรู้ที่จะสวมหน้ากากหรือเลือกบทบาทที่จะแสดงต่อบุคคล หรือสถานการณ์หนึ่งๆ เพื่อให้ได้รับการยอมรับ และเมื่อสถานการณ์หรือบุคคลแวดล้อมเปลี่ยนไป หน้ากากหรือบทบาทที่ตนสวมทับอยู่นั้นก็อาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามความเหมาะสมก็ตามที่ แต่ครูกะเทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ยังต้องพบกับการดูหมิ่นเหยียดหยามทางเพศ ด้วยพฤติกรรมต่างๆ หรือแม้แต่การคุกคามทางเพศ และสำหรับข้าราชการครูที่มีอายุ มีวิทยุติและคุณวุฒิ เช่น มีวิทยฐานะ หรือตำแหน่งทางการราชการสูง ก็จะได้รับกรยอมรับและยกย่องจากชุมชน สังคม ถึงแม้ว่าจะเป็นกรรับรู้ถึงเพศวิถีของครูกะเทยเหล่านั้นก็ตาม

## 2. การต่อรอนทางสังคมในบทบาทของความเป้นครู

นอกจากการใช้ความรู้ความสามารถของตนในการที่จะต่อรอนกับสังคมแล้ว ครูกะเทยยังต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ บทบาทหน้าที่ที่ตนได้รับในฐานะของความเป้นครูไม่ว่าจะเป็นภาพลักษณ์ของตนที่แสดงต่อสาธารณะ หรือการเป้นตัวของตัวเองในสถานที่ส่วนตัว สิ่งทีควรคำนึงอย่างยิ่งความเหมาะสมในบริบทต่างๆ การตอบสนองของสังคมรอบข้าง การแสดงออกทีเหมาะสมในแต่ละบริบทของสังคม สามารถช่วยใหรักษาความเป้นตัวของตัวเองได้และทำให้สามารถทีจะอยู่ร่วมกับสังคมนั้นๆ ได้อย่างมีความสุข การปรับตัวให้เหมาะสมกับความเป้นบรรทัดฐานของความเป้นครู

กะเทยจะสามารถดำเนินวิถีชีวิตในอาชีพอครุ่นนั้น จึงต้องมีการปรับตัวทีเหมาะสมกับสถานการณ์ เลือกทีจะปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของความคาดหวังของสังคมประเพณีตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครอง ตลอดจนบรรดาครูด้วยตนเอง พฤติกรรมใดทีจัดว่าเป็นพฤติกรรมทีเหมาะสม บุคคลจะรับรู้ทีได้จากปฏิกิริยาของบุคคลอื่นๆ ทีมีต่อการกระทำของเขา บุคคลจะเกิดการเรียนรู้ทีจะสวมหน้ากากหรือเลือกบทบาททีจะแสดงต่อบุคคล หรือสถานการณ์หนึ่งๆ

เพื่อให้ได้รับการยอมรับ และเมื่อสถานการณ์หรือบุคคลแวดล้อมเปลี่ยนไป หน้ากากหรือบทบาทที่ตนสวมทับอยู่นั้นก็อาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามความเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันสำหรับครูกะเทยบางคนได้เลือกที่จะต่อรองกับความคาดหวังของสังคม โดยการแสดงความเป็นตัวตนของตนมิได้ปิดบังหรือปกปิดความเป็นบุคคลหลากหลายทางเพศของตนแต่อย่างใด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบททางสังคมที่บุคคลอาศัยอยู่นั้นมีการให้การยอมรับ ให้คุณค่ากับความรู้ความสามารถมากกว่าที่จะกีดกันโดยใช้ลักษณะภายนอกของบุคคลเป็นเกณฑ์ในการเลือกปฏิบัติ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการนำความรู้ ความสามารถ ของบุคคลซึ่งเป็นจุดเด่นมาใช้เป็นเครื่องมือในการต่อรอง การสร้างการยอมรับของสังคมให้กับตนเอง ฉะนั้นการวางตัวหรือภาพลักษณ์ในวิชาชีพครู จึงถือได้ว่ามีความสำคัญในฐานะตัวแบบของนักเรียนการที่กะเทยจะได้รับการยอมรับในวิชาชีพครูนั้น ย่อมต้องสร้างการยอมรับจากสังคม โดยอาศัยความรู้ความสามารถของตนประกอบกับการปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งการต่อรองทางสังคมของครูกะเทย ในบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

**2.1 การประนีประนอม** ถึงแม้ความเป็นตัวตนของบุคคลหลากหลายทางเพศจะมีความขัดแย้งต่อบรรทัดฐานทางเพศของสังคม แต่เมื่ออยู่ในบทบาทของความเป็นครู บุคคลอาจให้ความสำคัญ กับค่านิยม ในอาชีพของตน ระบียบกฎเกณฑ์ ธรรมเนียมปฏิบัติ หรือวัฒนธรรมขององค์กรนั้น ๆ เป็นสำคัญ ซึ่งทำให้บุคคลเลือกที่จะสวมบทบาทในความเป็นครู เมื่อต้องทำหน้าที่ในการประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่นักเรียน และเปลี่ยนกลับมาเป็นตัวเองในบริบทอื่นๆ ที่นอกเหนือการปฏิบัติหน้าที่ครู ความเลือนไหลของความเป็นตัวตนของบุคคลเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่ขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล กล่าวคือ การได้ให้ความสำคัญทั้งความเป็นตัวเองและให้ความสำคัญในบทบาทหน้าที่ครูที่ดี ดังนั้นครูกะเทยจึงเลือกวิธีปรับตัวให้เหมาะสม กับบทบาทหน้าที่ของตนเองในพื้นที่ต่างๆ เช่น การเลือกที่แสดงบทบาทของตนในแบบของครูชาย เมื่อต้องมาปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอน หรือมีปฏิสัมพันธ์ กับผู้ปกครอง ด้วยการแต่งกายด้วยเสื้อเชิ้ต สวมกางเกงสแลค เนคไท ตัดผมสั้น และไม่แต่งหน้า เช่นเดียวกับครูผู้ชายทั่วไป ไปและมีบุคลิกภาพ แสดงกิริยาอาการแสดงออกมา เช่นผู้ชายทั่วไป ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ที่สังคมพบเห็นในผู้ชายทั่วไป และคาดหวังตามบทบาทของการเป็นแบบอย่างที่ดี แต่เมื่ออยู่ในพื้นที่ส่วนตัว

ก็เลือกที่จะแสดงออกถึงความเป็นตัวตน เช่น การแต่งกายด้วยชุดกึ่งหญิงกึ่งชาย การใช้เครื่องประดับของผู้หญิง หรือแม้แต่การมีบุคลิกภาพและแสดงกิริยาอาการต่างๆ เหมือนผู้หญิง เป็นต้น ซึ่งการเลือกที่จะปฏิบัติในลักษณะดังกล่าวเป็นการสร้างเงื่อนไขในการปฏิบัติตัวของครูกะเทย เป็นการรับเอาค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวให้กับตัวเอง อย่างไรก็ตามถึงแม้การประพฤติปฏิบัติของครูกะเทยบางคนจะกลมกลืนหรือไม่ได้แตกต่างจากครูชายหรือผู้ชายในสังคม ที่อาศัยอยู่ แต่ถึงกระนั้นการแสดงออกของครูกะเทยบางคนก็อาจทำให้เกิดข้อสงสัยถึงความแตกต่างในตัวตน ไม่ว่าจะเป็นท่าทางในการแสดงออก คำพูด คำศัพท์ ลักษณะเหล่านี้ ทำให้นักเรียนเกิดคำถามกับครูว่าเป็นบุคคลหลากหลายทางเพศหรือไม่ กับคำถามดังกล่าวครูกะเทย ก็ไม่ได้ปฏิเสธตัวตนแต่อย่างใด แต่ก็เลือกที่จะหลีกเลี่ยงที่จะตอบคำถามเหล่านั้นโดยตรง แต่ทำให้เป็นเรื่องดังกล่าวกลายเป็นเรื่องตลกขบขัน หรือเป็นเรื่องที่สนุกสนานไปมากกว่าที่จะยอมรับหรือตอบข้อซักถามเหล่านี้และด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีหรือสื่อออนไลน์ต่างๆ ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ ก็ถือเป็นสิ่งที่สุ่มเสี่ยงต่อการถูกเปิดเผยตัวตนของครูกะเทยเหล่านี้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดภาพในเชิงลบต่อภาพลักษณ์ของครู ดังนั้นสิ่งที่ครูกะเทยมีวิธีต่างๆ เพื่อใช้เป็นกลไกในการป้องกันตัวเอง

**2.2 การสร้างอำนาจการต่อรอง** ในบริบทของสังคมที่แตกต่างกัน การให้การยอมรับในความเป็นตัวตนของกะเทยย่อมแตกต่างกัน ในบริบทของสังคมหนึ่งอาจจะไม่ให้การยอมรับและปฏิเสธภาพลักษณ์ของกะเทยอย่างรุนแรงผ่านการกระทำในลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการกลั่นแกล้ง การกดขี่ หรือการแสดงความรู้สึกเกลียด แต่ในอีกบริบทหนึ่ง ความเป็นครูกะเทยกลับไม่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างการยอมรับจากสังคม อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ครูกะเทยได้แสดงศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ ครูกะเทยสามารถ ที่จะแสดงความรู้ ความสามารถ ความโดดเด่นในด้านต่างๆ ของตนได้อย่างเต็มที่ การได้รับโอกาสและ การยอมรับที่มาจากความรู้ความสามารถของบุคคลได้สร้างอำนาจในการต่อรองกับสถาบันหรือองค์กรที่บุคคลนั้นสังกัดอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการต่อรองในเรื่องของการแสดงออกทั้งทางด้านกายภาพ การแต่งกาย กิริยาท่าทาง บุคลิกภาพ และคำพูดเพื่อให้บุคคลสามารถที่จะแสดงออกถึงความเป็นตัวตนได้อย่างเปิดเผย รวมถึงการแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องต่างๆ



### 3. การสร้างพื้นที่ทางสังคมของครูกะเทยในบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในสังคมไทยยังพบเห็นได้ว่า บุคคลหลากหลายทางเพศนั้นยังจัดอยู่ในสถานะของคนชายขอบ และยังถูกเบียดขับจากสังคมในหลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นการถูกกีดกันให้เข้าถึงตำแหน่งในหน้าที่การงาน การเข้ารับการศึกษา การเลือกปฏิบัติด้านการแพทย์ สาธารณสุข การประกันชีวิต ทั้งนี้เป็น เพราะบุคคลหลากหลายทางเพศ ขาดอัตลักษณ์ทางตัวตนที่แน่นอน และยังมีวิถีของการใช้ชีวิตที่แตกต่างไปจากชายและหญิงทั่วไป ดังนั้นบุคคลหลากหลายทางเพศจึงมีความพยายามที่จะดิ้นรนต่อสู้ต่อรองกับสถานการณ์ในหลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็น การต่อสู้ในระดับปัจเจกของการใช้ชีวิตประจำวัน หรือการรวมกลุ่มเพื่อเป็นพลังของการต่อสู้ต่อรองกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ซึ่งยุทธศาสตร์สำคัญที่บุคคลหลากหลายทางเพศเลือกในการจัดการกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคม คือ การพยายามสร้างความหมายใหม่ให้กับตนเองด้วยการแสวงหาพื้นที่ทางสังคม รวมไปถึงการสร้างพื้นที่ทางสังคมที่เป็นที่ยอมรับเพื่อดำรงคุณค่าของตนเอง

การสร้างพื้นที่ทางสังคมของครูกะเทยในบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ การสร้างภาพลักษณ์ใหม่ การสร้างมุมมอง ความรู้ และทัศนคติต่อกะเทยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของคนไทย ยังช่วยให้มุมมองของคนไทยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของบุคคลหลากหลายทางเพศค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไป สมาชิกรุ่นใหม่ของคนไทยจะได้รับ การปลูกฝังเกี่ยวกับความแตกต่างหลากหลายทางเพศมากขึ้น ผ่านบุคคลที่มีวิถีทางเพศแบบกะเทยที่อยู่ในบทบาทของครูเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ รวมถึงทัศนคติที่ดีเพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายในทุกๆ ด้าน อย่างปกติสุขในอนาคตต่อไป การเป็นครูที่ดี มีอาจพิจารณาแต่เพียงส่วนของภาพลักษณ์และการแสดงออกของบุคคลแค่เพียงด้านเดียว แล้วนำมาเป็นบรรทัดฐานเพื่อเป็นเกณฑ์ในการตัดสินคุณค่าของการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคคลในสังคม หากต้องพิจารณาควบคู่ไปกับความรู้ความสามารถของบุคคลนั้นๆ ร่วมด้วย ถึงแม้ว่าความเป็นกะเทยกับการเป็นครูที่ดีนั้นยังคงมีความขัดแย้งกันอยู่ในเรื่องการเป็นแบบอย่าง แต่มิใช่ว่าการรับเอาแบบอย่างจากตัวแบบ จะต้องรับมาทั้งหมดเสียทีเดียว ดังคำกล่าวว่าการเป็นครูกะเทยเป็นแบบอย่างไม่ดี อาจทำให้นักเรียนเลือกที่จะเป็นกะเทยตามแบบอย่างของครูที่นักเรียนพบเห็น แต่ในมุมมองของปัจเจกบุคคล แต่ละบุคคลต่างมีสิทธิในการที่จะเลือกรับแบบอย่างที่ดี สามารถเลือกหรือกำหนดวิถีชีวิตของตนเองได้ ตามที่เห็นสมควรและเหมาะสมกับตนเอง



## การอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง “การต่อรองและการสร้างพื้นที่ทางสังคมของครูกะเทยในบริบทจังหวัดชายแดน ภาคใต้” ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ทั้งหมด 2 ประเด็นดังนี้

การสร้างความเป็นตัวตนของบุคคลหาได้เกิดจากการอบรมเลี้ยงดู ตัวแบบ หรือสภาพแวดล้อมรอบตัวบุคคลเพียงอย่างเดียวอย่างใดอย่างหนึ่ง หากแต่ยังรวมถึงประสบการณ์ส่วนบุคคลที่ได้เผชิญกับเรื่องราวต่าง ๆ มาในอดีต ที่มีส่วนในการที่บุคคลจะทำการกำหนดวิถีชีวิตและความเป็นตัวตนให้เป็นไปในทิศทางที่เห็นว่าเหมาะสม ในบริบทของบุคคลหลากหลายทางเพศ การดำเนินชีวิตในสังคมที่อยู่ภายใต้วาทกรรมรักต่างเพศนั้น อาจไม่ใช่เรื่องง่าย แต่เมื่อพวกเขาได้ตัดสินใจที่จะดำเนินวิถีชีวิตในแบบที่ตนเลือกแล้ว จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างพื้นที่ ในสังคมให้กับตนเองด้วยการสร้างการยอมรับในตัวตนความเป็นบุคคลหลากหลายทางเพศให้เกิดขึ้นในสังคม ไม่ว่าจะเป็นการใช้ความรู้ ความสามารถ ทั้งในด้านการเรียน วิชาการ กิจกรรม และทักษะพิเศษด้านต่าง ๆ ซึ่งพวกเขาอาศัยคุณสมบัติดังกล่าวมาเป็นเครื่องมือในการต่อรองกับสังคม เพื่อให้สังคมเกิดการยอมรับในจุดเด่นเหล่านี้ มากกว่าจะเบียดบังพวกเขาเพียงเพราะความเป็นเพศที่แตกต่างไปจากบรรทัดฐานของสังคม แต่ถึงกระนั้น การยอมรับของสังคมในแต่ละบริบทพื้นที่ก็มีเงื่อนไขที่แตกต่างกันออกไป การให้คุณค่าและความสำคัญต่อสิ่งต่าง ๆ ก็เช่นกัน ในบางสังคมอาจให้ความสำคัญกับบทบาททางเพศมาก แต่ในขณะเดียวกันบางสังคมกลับไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก แต่ให้ความสำคัญกับศักยภาพของบุคคลมากกว่า ทำให้บุคคลหลากหลายทางเพศมีการปรับตัวในลักษณะที่แตกต่างออกไป

### 1. การต่อรองทางสังคมในบทบาทของความเป็นครู

สำหรับสังคมที่ให้การยอมรับในด้านความรู้ ความสามารถของบุคคลมากกว่าที่จะมุ่งเน้นไปที่ภาพลักษณ์ของบุคคล บุคคลหลากหลายทางเพศสามารถแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของตนได้อย่างเปิดเผย ภายใต้การยอมรับในความสามารถด้านต่าง ๆ ของพวกเขา ในทางกลับกันสำหรับสังคมที่ภาพลักษณ์ของบุคคลหลากหลายทางเพศยังไม่เป็นที่ยอมรับการแสดงออกในด้านต่าง ๆ เช่น การ แต่งกาย ท่าทาง คำพูด อาจจะต้องปิดบัง และซ่อนเร้นเอาไว้ภายใต้ภาพลักษณ์ของเพศชายที่สังคมให้การยอมรับ การสร้างความเลือนไหลให้กับอัตลักษณ์และความเป็นตัวตนของ

บุคคลช่วยให้บุคคลเลือกที่จะแสดงออกในสิ่งที่สังคมให้การยอมรับในบริบทนั้น ๆ ของสังคมพร้อมกับรักษาตัวตนของตนเองเอาไว้

ในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ยังมีเงื่อนไขที่ถูกกำหนดขึ้นสำหรับแต่ละอาชีพที่มีความแตกต่างกันออกไป ในบางอาชีพได้ให้ความสำคัญกับบทบาททางเพศของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพครูที่สังคมได้ให้คุณค่ากับการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคคลในสังคม ดังนั้นความเป็นเพศของอาชีพครูจึงสัมพันธ์กับการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ดังนั้น อาชีพครูจึงแทบจะไม่มีพื้นที่ให้สำหรับความเป็นเพศที่แตกต่างไปจากบรรทัดฐานของสังคม สำหรับกะเทยที่ประกอบวิชาชีพครูอาจมีทางเลือกไม่มากนักในการได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งได้แก่ การยอมรับเงื่อนไขของสังคมของการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน สำหรับพื้นที่ที่ให้ความสำคัญกับบทบาททางเพศของบุคคล ครูกะเทยจะต้องยอมรับเงื่อนไขดังกล่าวด้วยการปฏิบัติตนให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม กล่าวคือ จะต้องปกปิดความเป็นกะเทยของตนไว้และเลือกที่จะแสดงออกในภาพลักษณ์ของครูชาย ตามความคาดหวังของสังคมทั้งในด้านการแต่งกาย การแสดงออกในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของนักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อนร่วมงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน

สำหรับในบางบริบทของสังคมที่ให้ความสำคัญกับความสามารถและศักยภาพด้านต่าง ๆ ของบุคคล เป็นสำคัญ กะเทยที่ประกอบวิชาชีพครู สามารถนำคุณสมบัติด้านดังกล่าวมาใช้เป็นข้อต่อรองกับเงื่อนไขของสังคมได้ เพื่อที่จะสามารถแสดงความเป็นตัวตนได้อย่างเปิดเผย ไม่ว่าจะเป็นด้านพฤติกรรมการแสดงออก หรือการแต่งกาย เนื่องจากสังคมได้ให้การยอมรับในความสามารถของครูกะเทยเหล่านั้น และความสามารถนั้นยังเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนในบทบาทของการเป็นแบบอย่างที่ดีที่สังคมกำหนดเอาไว้

## 2. การสร้างพื้นที่ทางสังคมของครูกะเทยในบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้

ความเชื่อเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างที่ดีของครูที่สังคมกำหนดเอาไว้ ครูกะเทยได้ท้าทายด้วยการพิสูจน์ให้เห็นว่า การเป็นแบบอย่างที่ดีนั้น ไม่ได้มีเพียงแค่เพศหญิงและเพศชายเท่านั้นที่จะทำได้ หากแต่ ครูเพศหลากหลายก็สามารถเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนได้เช่นกัน ซึ่งในปัจจุบันการยอมรับในลักษณะดังกล่าวได้เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในหลายบริบทพื้นที่ของสังคม

จากเรื่องราวของครูกะเทยที่ได้ร่วมแบ่งปันประสบการณ์ผ่านงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการที่พวกเขาได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน นักเรียน ผู้ปกครองและคนในสังคม ไม่ได้อาศัยเพียงความรู้ความสามารถเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงทักษะการปรับตัวในแต่ละสถานการณ์ ที่แตกต่างกันออกไปเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทที่ตนเผชิญอยู่ อีกทั้งวิถีชีวิตของครูกะเทยเหล่านี้ยังมีส่วนช่วยให้สังคมเกิดความเข้าใจและเกิดทัศนคติที่ดีต่อความเป็นกะเทยผ่านบทบาทของความเป็นครูในการอบรมสั่งสอนและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนทั้งในด้านความรู้ความสามารถ การประพฤติตนเป็นคนดีของสังคม เพื่อให้ลูกศิษย์ตระหนักถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคและความเท่าเทียม ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นเพศใดหรือมีเพศสภาพแบบใดก็ตาม เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุขต่อไป

## ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาเรื่อง การต่อรองและการสร้างพื้นที่ทางสังคมของครูกะเทยในบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้นี้ ประกอบด้วยข้อเสนอแนะการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะ ในการทำวิจัยครั้งต่อไป

### 1. ข้อเสนอแนะจากการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

ข้อมูลที่ได้จากวิจัยนี้มีส่วนช่วยให้สังคมเกิดความรู้และความเข้าใจถึงวิถีชีวิตการสร้างตัวตนรวมถึงการปรับตัวของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ประกอบวิชาชีพครู อีกทั้ง ยังเป็นการเปิดพื้นที่ทางสังคมให้กับบุคคลหลากหลายทางเพศทั้งในด้านการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ เพื่อที่จะสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุขและข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปใช้ประกอบการให้คำปรึกษาสำหรับบุคคลหลากหลายทางเพศอื่นๆ ในการทำความเข้าใจถึงปัญหาโดยมีมุมมองที่เปิดกว้างและหลากหลายมากขึ้น รวมถึงเป็นแนวทางสำหรับการเผชิญและแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้กับบุคคลหลากหลายทางเพศ เพื่อที่จะนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมในการดำเนินชีวิตต่อไป

### 2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษากะเทยในวิชาชีพครู จึงเป็นที่น่าสนใจหากจะมีการทำวิจัยในกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศอื่นๆ เช่น ผู้ชายข้ามเพศ ทอม

เลสเบี้ยน ฯลฯ ในวิชาชีพครูหรือในวิชาชีพอื่น ๆ หรือกะเทยในวิชาชีพอื่น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในความหลากหลายทางเพศให้กับสังคมในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงการเปิดพื้นที่ให้กับบุคคลหลากหลายทางเพศ ให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างปกติสุข

## เอกสารอ้างอิง

- จรงค์วิษฐ์ ทะพิงค์แก. (2556). **การปรับตัวและการต่อรองตามเพศสภาพใน บทบาทความเป็นครู**. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา การแนะแนว. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). **ความเป็นครู**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์.
- ยศ สันตสมบัติ. (2548). **เพศสถานะและเพศวิถีในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2535). **การพัฒนาศาสตร์ศึกษาศาสตร์และบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.